

שר האוצר

ח' בסיוון התשפ"ה
4 ביוני 2025

לכבוד
דני חחיאשווילי
המפקח על הבנקים

שלום רב,

הנדון: התנהלות הבנקים מול הטלת סנקציות אירופאיות על מתיישבים ביהודה ושומרון

על רקע פרסומים חוזרים בדבר כוונותיהן של מדינות שונות באיחוד האירופי להטיל סנקציות על אזרחי ישראל תושבי יהודה ושומרון בשל תמיכתם במפעל ההתיישבות אבקש להודיעך כי אין בכוונתי לאפשר את המשך התנהלות הבנקים בעניין כפי שהיה עד כה.

אין חולק על כי הבנקים, כמו כל מוסד אחר, נדרשים במסגרת מדיניות הציות שלהם למדיניות ניהול סיכונים שתאזן בין הערכים והאינטרסים השונים של לקוחותיהם השונים. ואולם יש הבדל גדול בין מדיניות ניהול סיכונים מאוזנת למדיניות אפס סיכון המגלמת "ראש קטן" והתעלמות מוחלטת מהמחיר של ציות לסנקציות. לא ניתן להלוו מציאות בה האינטרסים של לקוחות הבנק שעליהם הוטלו עיצומים על לא עוול בכפם אינם מקבלים את המשקל הראוי להם במסגרת האיזון הנדרש בניהול הסיכונים של הבנק והללו "מושלכים בצד הדרך" ונאלצים לשאת לבד במחיר הסנקציות.

בכדי להבטיח מדיניות ניהול סיכונים אחראית, במובחן ממדיניות אפס סיכון לבנק ומאה אחוז סיכון למי שהוטלו עליהם הסנקציות, יש לוודא קיומו של אינטרס משמעותי של הבנק בצד של הלקוחות שעליהם הוטלו הסנקציות. רק כך ניתן יהיה להניח ניהול המתח בין הסיכונים השונים בצורה מאוזנת.

לא למותר לציין בהקשר זה כי לבנקים, המהווים שחקן גדול וחזק ובמובחן מהלקוח הקטן בקצה, ישנה יכולת עשייה לא מבוטלת כנגד הסנקציות בכדי לצמצם את הסיכון לעצמם שלא על חשבון הלקוח שעליו הוטלו הסנקציות. כך, למשל, יכולים הבנקים לנקוט בהליכים משפטיים נגד הסנקציות והטלתן בלא צידוק ובלא הליך מינימלי של צדק כדוגמת שימוע והתבססות על עובדות. הבנקים יכולים להגיש תביעות במדינות השונות ובבית הדין האירופאי לצדק, ועוד. רווחי העתק שלהם בשנים האחרונות מאפשרים להם לנהל הליכים כאלה ללא כל קושי. רווחי העתק האמורים מאפשרים להם גם ליטול על עצמם סיכונים מסוימים. באפשרותם להשתמש בקשריהם הכלכליים חובקי העולם בכדי לרתום שותפים להתנגדות לפליליזציה של מחלוקות מדיניות ופגיעה באזרחים שומרי חוק, וכן על זה הדרך. לא ניתן לקבל מציאות שבה הבנקים משתפים פעולה עם הסנקציות באופן כמעט אוטומטי ובלי אפילו להרים קול מחאה. הדבר, כמובן אינו בא במקום ואינו פותר את חובתה של המדינה לפעול בעניין ולמיטב ידיעתי הגורמים הרלוונטיים עושים זאת בערוצים המקובלים.

הדברים אמורים בגדר קל וחומר שעה שמדובר בסנקציות אירופאיות שהשלכותיהן והסיכונים הגלומים בהן למערכת הבנקאית מינימליים (בשונה מסנקציות אמריקאיות שהסיכון הכרוך בהפרתן גדול בצורה משמעותית).

אשר על כן, הריני להודיעך כי ככל והבנקים יצייתו לסנקציות ויפגעו אנושות בלקוחותיהם בכוונתי לקדם באופן מיידי חקיקה שתטיל על הבנקים תשלומי פיצוי גבוהים ללקוחות שיפגעו כתוצאה מציות הבנק לסנקציות. באופן זה נבטיח כי ניתן משקל ראוי באינטרסים של הבנק גם בצד הלקוחות שעליהם הוטלו הסנקציות.

זאת ועוד, הסנקציות מהוות פגיעה אנושה בריבונותה ועצמאותה של מדינת ישראל והתערבות בוטה ופסולה בענייניה הפנימיים על ידי מדינות זרות. כאמור, מדובר בפליזיציה פסולה של מחלוקת מדינית בינלאומית ואזרחי המדינה הפועלים ביהודה ושומרון עושים זאת בשליחותה ובסמכות ורשות.

כמדינה ריבונית ודמוקרטית, מדינת ישראל אינה יכולה להשלים עם פגיעה קשה כל כך באזרחיה ולהשאיר אותם להתמודד עם השלכות הסנקציות לבדם. **אשר על כן, הריני להודיעך, כי ככל והעניין לא ייפתר על ידי המערכת הבנקאית הפרטית ובליווי צמוד שלך, בכוונתי לקדם באופן מיידי חקיקה שתטיל על בנק ישראל לפתוח ולנהל חשבונות בנק לאזרחים שעליהם יוטלו הסנקציות באופן שיעמיד אותם באותו המקום שבו הם היו בטרם הוטלו עליהם הסנקציות.** ראשית, אני סבור כי הסיכון שיוטל על בנק ישראל במהלך כזה מזערי עד לא קיים. שנית, אני סבור כי גם אם ישנו סיכון כזה הרי שהמדינה, באמצעות הבנק, היא שצריכה לשאת בו ולא להשאיר את אזרחיה להתמודד לבדם.

אבקשך להעביר תוכן מכתבי זה למנהלי הבנקים תוך הבהרת ציפייתי מהם, אשר אני משוכנע כי היא משותפת גם לך, לתת מענה ללקוחותיהם ולעמוד בזקיפות קומה לאומית ומוסרית מול העוול שבהטלת סנקציות פוגעניות ולא מוצדקות אלה.

בברכה,
בצלאל סמוטחיץ'
שר האוצר

העתקים:

נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון

שר המשפטים ויו"ר וועדת שרים לחקיקה, ח"כ יריב לוין

ח"כ צבי סוכות, יוזם החקיקה בכנסת